

Liturgie Kom-in-de-kerk-dienst Emmen, 13 maart 2016

Thema: waar werk jij voor?

1. Afhankelijkheidsbetuiging aan de HERE: **Opwekking 640** (eenmaal)
2. Vredegroet
Genade voor u en vrede van God onze Vader in de Heer Jezus Christus. Amen
3. Zingen: **Psalm 127:1,2**
4. Gebed
5. Bijbellezen: **Matteus 25:14-30** (*gelezen door:*)
6. Zingen: **Psalmen Voor Nu 145** (*God ik adem om van U te zingen*)
7. Preek
8. Zingen: **LvdK 473:1,2,4,10** en **Opwekking 355** (*U die mij geschapen hebt*)
9. Gebed zingen: **Gezang 131:1,3,4,7,9**
10. Luister- (en eventueel meezing) lied: **Opwekking 697** (Al wat ik ben)
11. Geloofsbelijdenis: **Gezang 161:1-4**
12. Inzameling van de gaven (*diakenen geholpen door...*)
13. Slotzang: **Opwekking 378** (*Ik wil jou van harte dienen*)
14. Zegen.
De genade van de Heer Jezus Christus, en de liefde van God en de eenheid met de heilige Geest zij met u allen.

Volk van God, geliefde gemeente van Jezus Christus,
br/zr jonger of ouder, welkome gast, luisteraar/kijker thuis,

[dia1] Waar werk jij voor?

Daar krijg je heel verschillende antwoorden op:

[dia2] ik heb geen werk, dus...

[dia3] werk niet meer, geniet van pensioen, mijn werk is strijden tegen 'oude mens'

[dia4] werk voor mijn gezin

[dia5] werk om iets te betekenen voor de maatschappij, en ook wel voor mijn plezier

[dia6] werk voor levensonderhoud en onderdak

[dia7] werk voor een redelijk salaris

[dia8] werk omdat het een opdracht van God is de aarde te onderhouden

Waar werk jij voor?

[dia9] voor geld, zullen veel mensen zeggen; als ik geld genoeg had of er geen geld voor zou krijgen, zou ik niet werken – niks doen is immers veel leuker..

Dat hoor ik best vaak. Werk als iets waar je 't liefst onderuit wil.

Aldoor vakantie, lekker chillen, vrije tijd – het lijkt duizendmaal aantrekkelijker.

Toch denk ik dat je er op den duur niet blijer van wordt; ik heb niet echt de indruk dat de *yet set* de gelukkigste mensen op aarde zijn...

De Spreukendichter zegt daarom (**Spreuken 6:6-11**): [dia10]

Ga naar de mieren, luiaard, kijk hoe ze werken en word wijs. Hoewel er onder hen geen leider is, geen aanvoerder, geen koning, halen ze in de zomer voedsel binnen, leggen ze in de oogsttijd een voorraad aan. Hoe lang nog, luiaard, zul je blijven slapen, wanneer kom je uit je bed? Nog even dan? Nog even slapen, nog een beetje rusten, een ogenblik nog blijven liggen? Armoede overvalt je als een struikrover, gebrek slaat je neer als een bandiet.

Mensen zijn aangelegd op werken.

Werken is een scheppingsgegeven. In **Genesis 1:28** lees je [dia11]

God zegende man en vrouw en zei tegen hen: Wees vruchtbaar en word talrijk, bevolk de aarde en breng haar onder je gezag: heers over de vissen van de zee, over de vogels van de hemel en over al de dieren die op de aarde rondkruipen.

Als mens hebben we de roeping om de aarde te bewonen en in cultuur te brengen.

Daarom is wel gesproken over [dia12] *cultuurmandaat/opdracht*.

Maar omdat dat vooral ingevuld is met 'eruit halen wat erin zit', met de vreselijke milieuproblematiek tot gevolg, spreken we liever over [dia13] *rentmeesterschap*.

Ik vind dat een veel betere term, omdat het tot uitdrukking brengt, dat we in opdracht van iemand anders, niet ons eigen bezit beheren, maar dat van Hem.

Zoende zullen we, net als die mannen in het verhaal dat Jezus vertelt, uiteindelijk *verantwoording* af moeten leggen van wat we gedaan hebben.

Onze Heer zal ook aan u/jou/mij vragen: [dia14] *wat heb jij gedaan met wat IK aan jou heb gegeven, met de talenten die IK jou heb toevertrouwd?*

Heb jij dan een goed antwoord?

We hebben dus een *werk-taak*.

Of je nu bakker, ICT-er, schoonmaker, werkzaam in een sociale werkplaats, huisman of vrijwilliger bent, door je werk [dia15] draag je bij aan de ontplooiing van wat God geschapen heeft.

Door te werken [dia16] vervul je een goddelijke opdracht, en verheerlijk je God.

Het kan je echt helpen om je werk niet als een *baan* maar als een *roeping* te zien. Niet allereerst bedoeld om er *zelf* beter van te worden (dat idee krijg je tegenwoordig wel vaak, past natuurlijk ook perfect in deze individualistische maatschappij), maar om een bijdrage te leveren aan *het algemeen welzijn*, aan de samenleving.

Mijn leermeester prof Douma gaf deze definitie van werk¹: [dia17]

Arbeid is alle verplichtende activiteit die de mens verricht met het oog op zijn levensonderhoud, zijn eigen ontplooiing en de ontplooiing van de samenleving. Deze arbeid is een opdracht die we tot Gods eer en tot welzijn van de naaste mogen verrichten uit dank voor Christus' verlossing.

Dat laatste hoort er volgens Douma echt bij. Onze Heiland legde door zijn kruisdood en opstanding de weg naar een nieuwe wereld, waaraan iedereen die in Hem gelooft, deel heeft en deel krijgt.

Met onze arbeid hoeven we ons geen plaats op deze of op de nieuwe wereld te veroveren, want die plaats wordt ons geschonken.

Op alle werk dat we verrichten mag daarom het stempel van *dankoffer* staan.

Zoals ook in **Romeinen 12:1,2** staat: [dia18]

Broeders en zusters, met een beroep op Gods barmhartigheid vraag ik u om uzelf als een levend, heilig en God welgevallig offer in zijn dienst te stellen, want dat is de ware erediensdienst voor u. U moet uzelf niet aanpassen aan deze wereld, maar veranderen door uw gezindheid te vernieuwen, om zo te ontdekken wat God van u wil en wat goed, volmaakt en Hem welgevallig is.

Dat bevrijd je gelijk van een hoop streberigheid en werken met de ellebogen om je zelf 'omhoog' te werken ten koste van anderen.

Bevrijd je ook van onrustig altijd maar bezig zijn met je werk, het idee dat jij het allemaal voor elkaar moet boksen.

Wat we zongen: *als de HERE het huis niet bouwt, tevergeefs zwoegen de bouwlieden... De HERE geeft het zijn beminden in de slaap...*

Of nog een mooie spreuk: **Spreuken 10:22** [dia19]

Alleen de zegen van de HERE maakt rijk, zwoegen voegt daar niets aan toe.

Toen we het maandag op catechisatie al even over dit onderwerp hadden, vertelde iemand dat een kennis van hem vroeger graag dominee wilde worden. Nou – prachtig natuurlijk! Maar weet je waarom? Omdat 'ie dan maar één dag in de week hoefde te werken...

Maar – bestaan er 'hogere' en 'lagere' beroepen?

In de Rooms-Katholieke traditie is dat wel beweerd: het geestelijke, liefst celibataire leven, werd hoger geacht, dan het werk op het land of in de werkplaats.

De kerken van de Reformatie dachten daar duidelijk anders over.

Ik lees iets voor wat Maarten Luther ooit schreef²: [dia20]

Als een gewone, grove handwerksman of schoenlapper of smid in zijn huis zit, ook al is hij vol vuil en roet, ook al riekt hij kwalijk naar zweet en pek, maar hij denkt bij zichzelf: Mijn God heeft mij geschapen als man en mij een huis, vrouw en kind toebetrouwd, en mij bevolen hen lief te hebben en hen te onderhouden met mijn arbeid – zulk een man gaat met Gods Woord om in zijn hart.

Luther kon de dingen treffend verwoorden.

Dit was een heel belangrijk signaal, zeker in die tijd: het besef [dia21] dat *ieder* beroep teruggaat op een roeping (niet voor niets heet het *be-roep*) en dus met God te maken heeft.

Niet iedereen kan dominee zijn, of chauffeur, of verpleegkundige.

¹ Dr J.Douma, *Vrede in de maatschappij*. Een handreiking voor maatschappelijke vraagstukken, Zwolle 1985, blz 52

² Aangehaald in het genoemde boekje van J.Douma, blz 45

Ieder z'n vak! Het ene is niet belangrijker/meer/hoger dan het andere.

Het gaat erom dat je je eigen taak en plaats vindt om je te ontwikkelen en ontplooien, en op die manier God te eren.

Denk aan die talenten: de één krijgt er vijf, de ander twee, weer een ander één – *ieder naar wat 'ie aankon*, zegt Jezus er nadrukkelijk bij.

Denk aan de tekst van vanochtend (1 Korintiërs 12) – de *charismata*, de gaven van de Geest. Ook die zijn voor iedereen anders: de één kan dit, de ander heeft dat.

Waar het op aankomt is wat je er mee doet. En of je ze gebruikt, niet alleen voor jezelf, maar ook om anderen mee te dienen.

Daarom is het goed je werk op te vatten en in te vullen als [dia22] een zinvol aandeel in het beheer en de ontwikkeling van de schepping ten dienste van de medemens en tot eer van God.

Als je zo tegen je werk aankijkt, als je het naar dat 'niveau' tilt, houd je het langer vol, en vind je ook meer vreugde in je werk (blijkt uit onderzoek), dan wanneer je alleen maar werkt voor het geld of om er zelf beter van te worden!

Verder is belangrijk dat de opdracht [dia23] om te werken gegeven is vóór de zondeval. Werk is met de schepping gegeven, en geen gevolg van de zonde.

Werk is dus geen 'noodzakelijk kwaad'. Het is geen straf.

Werk hoort niet pas bij de gebrokenheid en vloek.

Net als in het Paradijs, zal er straks ook op de nieuwe hemel en aarde, in de eeuwige heerlijkheid bij God, gewerkt worden, en bestaat je leven echt niet alleen maar uit het in witte gewaden met palmtakken zwaaien en zingen...

Werk is net zo'n basale levensbehoefte als voedsel, schoonheid, vriendschap, liefde en seksualiteit. Daarom is het prachtig als je plezier hebt in je werk, als het je voldoening geeft, als je vooral doet waar je goed in bent en waar je interesses liggen, als wat je doet door anderen gewaardeerd wordt.

Maar laat dat een *gevolg* zijn, geen *reden* voor je werk. Want niet alle werk is altijd leuk/aangenaam, maar moet wel gebeuren...

Tegelijk moet je het [dia24] werken ook weer niet overdrijven.

Niet voor niks sluit JHWH zijn scheppend bezig-zijn af met de *sabbat* – de rustdag; eveneens vóór de zondeval al ingesteld.

Dat was niet omdat God moe was ofzo.

Maar wel omdat Hij wilde *genieten* van wat Hij tot stand heeft gebracht.

Wat Hij maakte was goed, was mooi.

Zo mogen mensen ook met regelmaat afstand nemen van hun werk, en genieten. Met voldoening terugkijken.

Vrije tijd is veel meer dan niet hoeven werken.

Het is een *mentaliteit* waardoor je de dingen ziet en ervan geniet zoals ze zijn, zonder te letten op de waarde of het onmiddellijke nut.

Door onze westerse mentaliteit van werken, werken en nog eens werken hebben we de neiging om alles af te meten in termen van nut, efficiëntie en snelheid.

Maar er moet iets zijn van een vermogen om te genieten van de meest simpele en gewone dingen in het leven, zelfs van dingen die misschien niet gelijk nuttig, maar wel prettig zijn³.

De proef van het werken is dan of je ook werkelijk kunt *rusten*.

En daarmee komen we op een punt waar je als mens steeds weer tegenaan loopt: de zonde. Die

³ Visie van Josef Pieper, aangehaald in: Tim Keller, Goed werk. Ons dagelijks werk en Gods plan voor de wereld, Franeker 2014, blz 38

heeft, ook als het om werken gaat, heel veel kapot gemaakt.

Werk mag dan een *scheppingsgegeven* zijn, na de zondeval ligt er wel een *vloek* over: **Genesis 3:17-19** [dia25]

Tegen de mens zei JHWH: Je hebt geluisterd naar je vrouw, gegeten van de boom die IK je had verboden. Vervloekt is de akker om wat jij hebt gedaan, zwoegen zul je om ervan te eten, je hele leven lang. Dorens en distels zullen er groeien, toch moet je van zijn gewassen leven. Zweeten zul je voor je brood, totdat je terugkeert tot de aarde, waaruit je bent genomen: stof ben je, tot stof keer je terug.

Telkens weer ondervind je die gebrokenheid: dat vervloekte onkruid dat steeds weer de kop opsteekt. De oogst die mislukt door extreme kou of hitte. Of door ongedierte.

Gebrokenheid: kun je het zelf fysiek volhouden, of werk je je rug kapot, werk je jezelf over de kop? Nu is er uitputting en uitbuiting – kinderen die voor dat mooie mobieltje van jou of die goedkope kleren lange dagen moeten werken voor een hongerloontje...

Milieuproblematiek. Opraken van grondstoffen.

Nu is er ook werk dat *niet* goed is. Nu moet je soms moeilijke keuzes maken.

Nu heb je politie en brandweer en ambulances en soldaten met geweren nodig.

Nu is de een z'n dood de ander z'n brood...

Hebben we te maken met werkloosheid en arbeidsongeschiktheid, met handicaps.

Met teleurstelling, tegenslag, failliete boedel, torenhoge schulden.

Nu maak je mee dat mensen werken een *straf* vinden, een noodzakelijk kwaad.

Ik las ergens de volgende uitspraak: [dia26] „We werken de hele dag in banen die we haten om de spullen te kopen die we niet nodig hebben...”

Tja, hoe zinvol is werken dan nog?

Aan de andere kant heb je dat mensen van hun werk een afgod maken, en zich er helemaal in verliezen.

Maar wat is de *bedoeling* van wat we doen? Wat het *doel* van wat u/jij doet?

Alles is zo versnipperd geworden, zo specialistisch, dat je het totaaloverzicht zo langzamerhand kwijt bent...

Vroeger hadden mensen eenvoudige beroepen; wat ze maakten dat zagen ze.

Nu ben je een radertje geworden in een uurwerk dat weer een radertje vormt in een nog groter uurwerk...

Ben je als werknemer een middel geworden dat vooral flexibel inzetbaar moet zijn en zondermeer vervangbaar is – kun je niet meekomen dan lig je eruit...

Loyaliteit en trouw zijn vervangen door liquiditeit en winstmarges.

Kwaliteit doet er niet toe, kwantiteit des te meer.

Is het een wonder dat in zo'n samenleving mensen die oud zijn, of zwak, of gehandicapt, mensen die geen bijdrage (meer) leveren aan het bruto nationaal produkt, die alleen maar geld kosten en in economische zin niks opleveren, zich overbodig en ongewenst voelen, en zich haasten naar de Levensindekliniek?

Zo creëer je werkers die alleen [dia27] nog *extrensiëk* gemotiveerd zijn = die gaan voor het geld en voor de status die het werk opleveren.

Terwijl er juist behoefte is aan werkers [dia28] die *intrinsiek* gemotiveerd zijn = mensen die het werk *zelf* een beloning vinden, die houden van hun vak, die vakwerk leveren.

Ik constateer het, en besef heel goed dat het lastig kan zijn je in dit hele gebeuren positief te onderscheiden. Het lijkt me wel een uitdaging.

Wat kan helpen is [dia29] een hoge taak-opvatting: je werk is een roeping van God.

Koppel daar gelijk [dia30] een levensstijl aan die de HERE wijst in zijn Woord: eerlijk, zuiver, integer,

dienend – God liefhebben boven alles en je naaste als jezelf.

En tegelijk [dia31] relativering: werken is niet het een en al – er moet ook rust zijn om te genieten. Rust vooral in Christus onze Heer en Koning, in wie jij je identiteit mag vinden, in wie jij al een status hebt.

Dat mag ook een bemoediging zijn als je niet kan werken: de HERE vraagt van ons niet dat we doen wat we niet kunnen.

Je leest alleen in de Bijbel *dat wie niet wil werken ook niet zal eten...*

(2 Tessalonicenzen 3:10).

Misschien moeten we wat vaker het gebed van Agur bidden (**Spreuken 30:7-9**)[dia32]

Twee dingen vraag ik U, gun ze me zo lang ik leef: Houd me ver van leugen en bedrog. En maak me niet arm, maar ook niet rijk, voed me slechts met wat ik nodig heb. Want als ik rijk zou zijn, zou ik U wellicht verloochenen, zou ik kunnen zeggen: 'Wie is de HERE?' En als ik arm zou zijn, zou ik stelen en de naam van mijn God te schande maken.

En de wijsheid van Prediker ter harte nemen (**Prediker 9:10**)[dia33]

Doe wat je hand vindt om te doen. Doe het met volle inzet.

Amen

[dia34]